

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 24 Ekim 2019
Sayı : 1330

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 24/10/2019
Sayı: -120.10-E.00000556093

0000556093

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün (ÇAYKUR) son yıllarda rekor düzeyde zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak, buna yol açan sebep ve uygulamaların tespit edilmesi; ÇAYKUR'un daha etkin faaliyet göstererek milli ürünümüz çayın katma değerinin yükseltilmesi ve çay üreticisinin emeğinin karşılığını alabilmesi için gerekli olan düzenlemelerin belirlenerek hükümete yol gösterilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serap TAYLAN
İst. Mv.
Nihat YERLİ
Ankara Mv.

Müseyin YILDIZ
Aydın Mv.

Ahmet KAYA
CHP Trabzon Milletvekili

Ardışın
Ahmet AKIN
Balıkesir Mv.

Orhan SAKI
Bursa Mv.

Ali Mahir BAKARIR
Mersin Mv.

Ulaş KARASU
Sivas

Atila Sertel
İzmir Mv.

Özgür Koabat
İstanbul Mv.

Necati TİĞİLİ
Giresun Mv.

Cemil GÖKSEL
Mardin Mv.

Gökçe ZEYBEK
İstanbul Milletvekili

Ganize PAŞCİLER
Antalya Mv.

Özgür ZEYLAL
Samsun Mv.

Ali Özdemir
Kahramanmaraş Mv.

0000556093

2

GEREKÇE

Milletimizin emekleri ve vergileriyle kurulan Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR), 46 Yaş Çay İşleme Fabrikası, 1 Çay Paketleme Fabrikası, 1 Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü, 8 Pazarlama Bölge Müdürlüğü, Anatamir Fabrikası, Atatürk Çay ve Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve 9.095 ton/gün yaş çay işleme kapasitesi ile Türkiye çay sektörünün en büyük ve lider kuruluşudur.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin en önemli geçim kaynaklarından biri olan çay üretiminden ve çay yetiştiriciliğinden yaklaşık 2 milyon insanımız geçimini sağlamaktadır.

Bu nedenle Türkiye'nin kuru çay piyasasında yüzde 45-50 pazar payına sahip olan ÇAYKUR, aynı zamanda milli ürünümüz olan çayın sigortası; çay üreticisinin, çay işçisinin ve esnafın güvencesidir.

Karadeniz Bölgesi'nin can damarı olan ÇAYKUR, AKP hükümetleri döneminde tarihinin en yüksek zararına uğratılmıştır.

2008 yılına kadar tüm zamanlarda 115 milyon 55 bin TL zarar eden ÇAYKUR, 2008-2018 yılları arasında 1 milyar 151 milyon 913 bin TL zarar ederek 2008 yılına kadarki toplam zararını 10 yılda 10'a katlamıştır. 2018 yılı itibarıyla ÇAYKUR'un bankalara olan toplam kredi borcu 2 milyar 55 milyon 790 bin 300 TL'dir.

2008-2018 yılları arasında ÇAYKUR'da satın alınan yaş çay miktarı, günlük üretim kapasitesi ve üretilen çay miktarı artmış olmasının rağmen satılan çay miktarı 107.530 tondan 104.916 tona düşmüştür.

Bununla birlikte ÇAYKUR'da çalışan memur, sözleşmeli ve işçi sayısı 2008 yılında 9.319 iken, bu sayı 2018 yılında ile 7.158'e düşmüş; ÇAYKUR'daki çalışan sayısı %23 azalmıştır.

Çay üretimimiz ve ülke ekonomimiz açısından büyük bir öneme sahip olan ve kâr etmesi öngörülen ÇAYKUR, özellikle Varlık Fonuna devredildiği yıl olan 2017'den itibaren büyük zararlar etmeye başlamıştır.

2017 yılında 267 milyon 742 bin TL zarar eden ÇAYKUR'un, 2018 yılı için 42,3 milyon TL kâr etmesi öngörülmesine rağmen zararını önceki yıla göre yaklaşık 3'e katlayarak 657 milyon 86 bin TL zarar etmesiyle birlikte kurumun kasıtlı olarak zarar ettirildiği ve "zarar ediyorsa satılsın" algısı oluşturularak özelleştirilmesi için zemin hazırlandığı iddiaları kamuoyunda sıklıkla gündeme gelmektedir.

Milli ürünümüz çayın değer görmesi ve çay üreticisinin emeğinin kazandırılması için; ÇAYKUR'un daha az çay satmasına sebep olan yönetim anlayışından ve kota-kontenjan uygulamalarıyla özel çay şirketlerinin çıkarlarına hizmet eden çay alımı, fiyatlandırma, üretim ve pazarlama politikalarından derhal vazgeçilmelidir.

Ayrıca bir yılda 3 kez genel müdür değiştiren ve yöneticilerinin siyaseti tercih ederek görevlerinden ayrıldığı ÇAYKUR, adeta siyasilerin elinde oyuncak haline getirilmiştir. ÇAYKUR çayı bilen, üreticinin içinden gelen ve üreticinin halinden anlayan yöneticilere emanet edilmelidir.

En önemlisi de ÇAYKUR Varlık Fonu kapsamından çıkarılmalı ve milletimizin malı olan ÇAYKUR'un özelleştirilmesi yönündeki tartışmalara son verilmelidir.

Bu nedenlerle ÇAYKUR'un zarar etmesinin nedenlerinin araştırılması ve ÇAYKUR'un daha iyi yönetilerek milli ürünümüz çayın değer görmesi ve çay üreticisinin alın terinin karşılığını alması için ihtiyaç duyulan düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması gerekli görülmüştür.